

[Aksel Larsen.]

sident Trumans øjensynlig af Mrs. Anderson konciperede rapport.

I forholdsordren står:

„Ordrer, der i kongens, regeringens (forsvarsministerens) eller højere militære myndigheds navn udgives om ikke at mobilisere eller ikke at gøre modstand eller om at afbryde påbegyndt mobilisering eller kamp, skal betragtes som falske,“

— skal betragtes som falske!

Der er ikke her tale om falske ordrer, der udgives, der er tale om at enhver ordre, som, efter at krigstilstand er indtrådt, udgives i kongens, regeringens eller høje militærmyndigheds navn, skal betragtes som falske. Sådan lyder forholdsordren.

Hvad bliver det til i Mrs. Andersons af præsident Truman godkendte gengivelse:

„Danskernes vilje til at forsvare deres land fremgik i klare, utvetydige og drastiske vendinger af en forholdsordre af 4. oktober 1951, som forpligter nationens forsvarsstyrker til at gøre modstand imod en fjende uden hensyntagen til ordrer, som måtte komme fra kongen eller regeringen om at indstille kampene,“

— uden hensyntagen til ordrer, som måtte komme fra kongen eller regeringen om at indstille kampene.

Jeg kan ikke betragte dette som en koncentreret fremstilling. Det er en fremstilling, der ordmæssigt fylder lige så meget som fremstillingen af det pågældende afsnit af forholdsordren, og som siger nøjagtigt det samme. Jeg er klar over, at denne forståelse af forholdsordren godkender regeringen og statsministeren ikke. Jeg beder imidlertid for tydeligheds skyld statsministeren om her fra folketingets talerstol at give udtryk for, at en forståelse eller udlægning af forholdsordren af 27. september gående ud på, at der skal kæmpes uden hensyntagen til ordrer, der måtte komme fra kongen og regeringen om at indstille kampene, er falsk.

Rasmus Hansen: Langt den overvejende part af befolkningen vil næppe være i tvivl om årsagen til den kommunistiske forespørgsel, og jeg skal derfor undlade at knytte bemærkninger til den.

Socialdemokratiet har beklaget, at forholdsordren var udstedt uden forhandling med de partier, der er repræsenteret i det udenrigspolitiske nævn. Den højtærede statsminister har erkendt, at denne beklagelse var berettiget, og har givet en undskyldning for, at en sådan forhandling ikke fandt sted, før forholdsordren blev udstedt. Jeg finder det rimeligt at understrege dette i

anledning af de udtalelser, der nu er fremsat af den højtærede forsvarsminister.

Jeg havde ikke tænkt mig at tage ordet i dag, men når den højtærede forsvarsminister nu hævder, at den første offentlige forholdsordre, som han udsendte, ikke kunne misforstås, så må jeg på socialdemokratiets vegne gøre nogle få bemærkninger.

Jeg skal først og fremmest tillade mig at understrege, at da den første forholdsordre — som nu er ændret — blev udsendt, fremkaldte den en diskussion om, hvad der egentlig stod i den. Det er naturligvis uholdbart at have en forholdsordre, som ikke er så klar, at den udelukker enhver misforståelse. Socialdemokratiet finder det derfor rimeligt, at regeringen ved forsvarsministeren har besluttet at udsende en ny forholdsordre, som indeholder en tydelig-gørelse.

Under de forhandlinger, som har fundet sted i et udvalg mellem medlemmer af de i det udenrigspolitiske nævn repræsenterede partier og repræsentanter for regeringen om den første offentlige forholdsordre, har eksperter i statsret haft lejlighed til at udtale sig. Der har været enighed om, at ingen dansk regering ved en forholdsordre kan fratage en dansk regering og rigsdag under krig de beføjelser, som regering og rigsdag har i henhold til grundloven. Det uheldige ved den første offentlige forholdsordre var imidlertid, at den var egnet til at fremkalde det indtryk, at dette kan lade sig gøre. Den højtærede forsvarsminister har ganske vist bestridt, at dette indtryk var berettiget, men den højtærede forsvarsministers erklæringer har ikke kunnet hindre, at hans første offentlige forholdsordre har været årsag til misforståelser, og hverken forsvarsministeren eller ministeriet som helhed har haft grund til at forudsætte, at forsvarrets befalingsmænd eller menige eller landets øvrige borgere er eksperter i statsret. Den nye forholdsordre, som nu er udsendt, siger det, som kan siges i overensstemmelse med landets forfatning, og som også efter socialdemokratiets mening må siges, nemlig at et angreb på Danmark og dets forfatningsmæssige myndigheder ufortøvet skal bekæmpes, uden at ordre afventes eller søges indhentet, og være varsel om, at mobilisering straks begynder, samt at falske ordrer, der siger noget andet, ikke skal adlydes, og at ordrer fra en lovlig dansk regering, som er taget til fange eller af angriberen på anden måde er sat ud af funktion, heller ikke skal adlydes. Endelig siger forholdsordren, at kampen, hvis landet angribes, selvom styrkerne kæmper isoleret,